

Školský inšpektorát v Zlatých Moravciach 1870 – 1949 (1957)

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	Obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1550_9307	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Školský inšpektorát v Zlatých Moravciach	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1870 – 1949 (1957)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	11,5 bm (26 úradných kníh, 69 registratúrnych pomôcok, 76 škatúl spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Školský inšpektorát v Zlatých Moravciach	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Zákonný článok č. XXXVIII z roku 1868, ktorý bol doplnený a pozmenený zákonným článkom č. XXVIII z roku 1876, upravoval organizáciu Župných školských inšpektorátov, medzi nimi aj Župného školského inšpektorátu v Zlatých Moravciach. Na území župy sa utvoril školský obvod, ktorého hranice sa zhodovali s hranicami župy a na čele ktorého stál školský inšpektor, menovaný ministrom vyučovania. Pôsobnosť školského inšpektora sa viazala len na jeden školský obvod, pričom v prípade výnimky udelenej ministrom vyučovania mohol zastávať úrad školského inšpektora aj na území školského obvodu susednej župy. V prípade potreby mohla vláda vymenovať aj pomocného inšpektora. Školský inšpektor bol členom administratívneho výboru a všetky uznesenia týkajúce sa škôl sa vynášali v jeho prítomnosti. Jeho povinnosťou bolo aspoň raz do roka navštíviť všetky štátne aj cirkevné školy vo svojom školskom obvode. Dozeral	Dejiny správy pôvodcu

		<p>nad dodržiavaním zákonom stanovených školských predpisov, mal právo kontroly nad obsahom učebníc neštátnych škôl, ktorým zákonný článok XXXVIII/1868 povoľoval zostavovať vlastné učebnice. Školské záležitosti, ktoré nepatrili do pôsobnosti administratívneho výboru bol školský inšpektor oprávnený riešiť prostredníctvom obecných zastupiteľstiev alebo školských stolíc. Medzi jeho ďalšie právomoci patril dozor nad vyberaním školskej dane, podpora výstavby škôl, utváranie nových tried a tiež kontrola rozpočtov jednotlivých školských stolíc. Oficiálny názov funkcie školského inšpektora do roku 1919 bol Magyar királyi vármegyei tanfelügyelő (Uhorský kráľovský župný školský inšpektor). V tomto roku bola táto funkcia poštátnená.</p> <p>Zákon č. 292/1920 Zb., ktorým sa upravovala správa školského inšpektorátu na území Československej republiky ustanovoval, že správa všetkého vyučovania a vychovávaní prináležal štátu. Túto správu štát vykonával prostredníctvom Ministerstva školstva a národnej osvety. Uvedený zákon nariadil, aby sa na každom župnom úrade zriadila župná školská rada, ktorej členmi boli župan (ako predseda), zástupca predsedu, zástupcovia učiteľstva, zástupcovia obyvateľstva a referent pre pedagogické veci. Župná školská rada mohla rozhodovať o školských záležitostiach v rámci župy, pokiaľ rozhodovanie nebolo vyhradené Ministerstvu školstva a národnej osvety. Pre priamy dozor nad obecnými školami a výchovnými ústavmi patriacich do kompetencie Ministerstva školstva a národnej osvety sa mal zriadiť v každej župe župný inšpektorát a potrebný počet obvodných školských inšpektorátov podľa návrhu župnej školskej rady. Minister školstva a národnej osvety bol oprávnený organizovať a určovať pôsobnosť župných a okresných inšpektorátov. Výnosom Ministerstva školstva a národnej osvety č. 67590-1 zo 16. septembra 1922 boli zriadené nové školské inšpektoráty. Školský inšpektorát v Zlatých Moravciach mal od 1. októbra 1922 vo svojej pôsobnosti okrem okresu Zlaté Moravce aj okres Vráble.</p> <p>Po vzniku Slovenskej republiky bol vydaný zákon č. 308/1940 Sl. z. o ľudových školách, v dôsledku čoho bol upravený i dozor nad školami, a to vládny nariadením číslo 358/1940 Sl. z., ktorý vstúpil do platnosti 1. januára 1941. Toto vládne nariadenie stanovilo, že dozor nad meštianskymi školami, ľudovými školami ako aj detskými opatrovnami vykonávajú škôldozorné úrady, ktoré boli zriadené Ministerstvom školstva a národnej osvety v sídlach politických okresov. Do ich pôsobnosti patrili všetky</p>	
--	--	---	--

		<p>záležitosti ľudových a stredných škôl, ako aj škôl materských a výchovných ústavov, dozor nad vyučovaním a výchovou mládeže, zriaďovanie nových postupných tried, ustálenie dočasných postupných tried, prípadne ich rušenie, dohľad pri výbere pozemkov pre stavby nových školských budov, schvaľovanie rozpočtov na bežné vecné potreby škôl, schvaľovanie vyučovacej doby, ako i návrhy na premiestňovania učiteľstva, návrhy na menovanie, úpravy plátov a iné. Za existencie Slovenskej republiky (1939 – 1945) bolo na Slovensku 41 škôldozorných úradov.</p> <p>Po prvej Viedenskej arbitráži v roku 1938 bolo mesto Vráble a okolie, dovtedy patriace do územnej pôsobnosti vtedajšieho Školského inšpektorátu v Zlatých Moravciach odstúpené Maďarsku. Po skončení druhej svetovej vojny Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre školstvo a osvetu vyhláškou z 5. marca 1945 č. 18/1945 zriadilo na území znovu pripojenom k Slovensku školské inšpektoráty, ktorých pôsobnosť bola tá istá ako pred rokom 1938. Na území bývalej Slovenskej republiky boli zrušené škôldozorné úrady a opäť zriadené školské inšpektoráty, ktoré fungovali do ich zrušenia v roku 1949.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>Na Školskom inšpektoráte v Zlatých Moravciach sa viedol registratúrny denník, index, pokladničné knihy a rôzne evidencie. Spisy sa zapisovali do registratúrneho denníka, kde sa vyznačoval deň vybavenia a deň odoslania príslušného spisu. Spisy vzťahujúce sa na tú istú vec sa počas celého roku ukladali pod jedno základné číslo. Samostatne sa ukladali osobné spisy učiteľov, dôchodkové zápisnice škôl a účtovné spisy.</p> <p>Spisový materiál Župného školského inšpektorátu v Zlatých Moravciach do roku 1920 sa nezachoval. Zachovali sa len registratúrne denníky od roku 1870 do roku 1919 v počte 10 kníh. Spisy Školského inšpektorátu v Zlatých Moravciach boli uložené v pivnici vtedajšieho Okresného úradu v Zlatých Moravciach. Po zriadení Okresného archívu v Zlatých Moravciach boli prenesené do sídla tohto archívu a uložené v chronologickom poradí.</p> <p>Archívny fond bol po prevzatí do vtedajšieho Okresného archívu v Zlatých Moravciach čiastočne usporiadaný v roku 1953 a zvyšok podľa vtedajšieho stavu bol usporiadaný v roku 1957. Inventár, ktorý bol vyhotovený v roku 1958, bol v roku 2015</p>	Dejiny archívneho fondu

		upravený podľa skutočného stavu fondu formou dodatku k inventáru.	
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Archívny fond bol prevzatý do vtedajšieho Okresného archívu v Zlatých Moravciach v roku 1953 pod prírastkovým číslom 13. Vonkajšie prírastky sa neevidujú, avšak k archívnemu fondu boli pripojené úradné knihy, registratúrne pomôcky a spisy, ktoré predtým tvorili súčasť iných archívnych. Tieto prírastky rozšírili časový rozsah archívneho fondu do roku 1957. Tieto zmeny sú zachytené v dodatku k inventáru z roku 2015.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	<p>Archívny fond obsahuje úradné knihy a spisový materiál. Počet úradných kníh je 26, s časovým rozpätím 1903 – 1950. Spisový materiál obsahuje 69 registratúrnych pomôcok, z toho 47 registratúrnych denníkov s časovým rozpätím 1870 – 1957, 22 indexov s časovým rozpätím 1923 – 1928, ďalej 76 škatúľ spisov s časovým rozpätím 1893 – 1949.</p> <p>Úradné knihy obsahujú evidencie (škôl a učiteľov, učiteľských platov, bytového ekvivalentu, školských inšpekcií, príjmov štátnych škôl, súkromných skúšok, školských fondov, školských stolíc, o prerušení vyučovania, učiteľov podľa národnosti, zamestnancov Školského inšpektorátu v Zlatých Moravciach, o cestách učiteľov do zahraničia, o postupe štátnych aj neštátnych učiteľov, učiteľských staníc) a účtovné knihy. Registratúrne pomôcky sa skladajú z registratúrnych denníkov a indexov. Spisy obsahujú informácie o štatistikách škôl, prijímaní a preradovaní učiteľov, osobných spisoch učiteľov, štatistikách školských budov, situačných správach škôl, zahraničných rekreáciách mládeže, zbierkach pre zahraničných Slovákov, ubytovaní nemeckého vojska v budovách škôl.</p>	Obsah a rozsah archívneho fondu
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Vyrad'ovacie konanie prebehlo v roku 1957.	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Neočakávajú sa.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	Archívny fond sa delí na tri hlavné časti: I. Úradné knihy, II. Registratúrne pomôcky, III. Spisy. Úradné knihy sa delia na evidencie a účtovné knihy. Registratúrne pomôcky	Spôsob usporiadania

		sa delia na registratúrne denníky a indexy. Spisový materiál sa delí na všeobecné spisy, (ktoré tvoria prvých 48 škatúl), osobné spisy učiteľov a školy podľa obcí (ktoré sú usporiadané abecedne a uvedené v iba dodatku k inventáru z roku 2015). Inventárnou jednotkou je jedna úradná kniha a jedna registratúrna pomôcka. V prípade všeobecných spisov sú inventárnou jednotkou spisy za jeden rok.	nia
3.4.1.	Conditions governing acces	Archívny fond je prístupný v zmysle Zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov a v zmysle Zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcí
3.4.3.	Language /scripts of material	slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	nepoškodený, neúplný	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív Zlaté Moravce, E. Vittek: Školský inšpektorát Zlaté Moravce, inventár, Zlaté Moravce 1958, 20 s., evidenčné číslo 202. (Dodatok: Dodatok k AF Školský inšpektorát Zlaté Moravce, č. f. 12/9307)	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Nitre so sídlom v Ivanke pri Nitre, Novozámocká 273, 951 12 Ivanka pri Nitre	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Archívny fond nie je v súčasnosti digitalizovaný. Nie sú vyhotovené ani konzervačné kópie.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Nie sú známe.	Súvisiace jednotky

			opisu
3.5.4.	Publication note	Slovenská archívna správa MV SSR v Bratislave, Jozef Bilčík a kol.: Sprievodca po okresných archívoch v Nitre, Prievidzi a Topolčanoch, Bratislava 1975, s. 233.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note	-	Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Mgr. Attila Fazekas	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	10.12.2018	Dátum vyhotovenia opisu